

„KURT SEMM“

XXIV. HRVATSKI POSLIJEDIPLOMSKI TEČAJ PRVE KATEGORIJE GINEKOLOŠKE KIRURGIJE I ENDOSKOPIJE S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM

Odjel ginekologije i porodništva, Opća bolnica Zabok i
bolnica hrvatskih veterana
Bračak 8, 49210 Zabok, Republika Hrvatska,
27.11. - 1.12.2023.

XXIII. SIMPOZIJ HRVATSKOG DRUŠTVA ZA GINEKOLOŠKU ENDOSKOPIJU: KONTRAVERZE U MINIMALNOJ INVAZIVNOJ GINEKOLOŠKOJ KIRURGIJI.

Odjel ginekologije i porodništva, Opća bolnica Zabok i
bolnica hrvatskih veterana,
Bračak 8, 49210 Zabok, Republika Hrvatska, 1.12.2023.

ZNANSTVENI SIMPOZIJ

40. godina ginekološke operativne u Općoj bolnici Zabok i bolnici hrvatskih veterana. U susret 30-te obljetnice prve laparoskopske histerektomije u Republici Hrvatskoj i regiji.

Odjel ginekologije i porodništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana,
Bračak 8, 49210 Zabok, Republika Hrvatska, 1.12.2023.

HRVATSKI LIJEČNIČKI ZBOR.

HRVATSKO DRUŠTVO ZA GINEKOLOŠKU ENDOSKOPIJU.

ODJEL GINEKOLOGIJE I PORODNIŠTVA, OPĆA BOLNICA
ZABOK I BOLNICA HRVATSKIH VETERANA, BRAČAK 8, 49210
ZABOK, REPUBLIKA HRVATSKA.

ZAVOD ZA GINEKOLOGIJU, OPSTETRICIJU I MINIMALNO
INVAZIVNU GINEKOLOŠKU KIRURGIJU.

FAKULTET ZA DENTALNU MEDICINU I ZDRAVSTVO.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU,
REPUBLIKA HRVATSKA.

Predsjednik tečaja i simpozija / Course President: prof. dr. sc. Miroslav Kopjar
Voditelji tečaja / Course Directors: izv. prof. dr. sc. Rajko Fureš, prof. dr. sc. Siniša Šijanović, prof. dr. sc. Krunoslav Kuna, doc. dr. sc. Neven Tučkar
Tajnik tečaja / Secretary: dr. sc. Zoran Pitner; email: zoran.pitner@vz.t-com.hr
Koordinatori tečaja / Courses coordinators: doc. dr. sc. Dražan Butorac, dr. sc. Mihajlo Strelec, prof. dr. sc. Ingrid Marton

Kotizacija tečaja i simpozija (27.11. - 1.12.2023.) / Registration fee: 1200 Euro
Kotizacija (simpozij 1.12.2023.) / Symposium fee: 100 Euro specijalisti,
70 Euro 500,00 HRK specijalizanti.

Tečaj i simpozija će se bodovati prema pravilniku Hrvatske liječničke komore.

Informacije / Information: prof. dr. sc. Miroslav Kopjar; email: mkopjar9@gmail.com

Broj računa za uplate / Account number: Hrvatski liječnički zbor, Hrvatsko društvo za ginekološku endoskopiju, Šubićeva 8, 10000 Zagreb.

IBAN KUNSKI: HR7423600001101214818

IBAN DEVIZNI: HR5423600001500270074, SWIFT. ZABHR2X, Poziv na broj: 268-332.

Prilikom uplate molim naznačiti točno ime i prezime polaznika za koga se uplaćuje.

Organizacijski odbor / Organizing committee:

Ravnatelj Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana: dipl.oec. Tihomir Vančina

Voditelj Odjela ginekologije i porodništva Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih

veterana: izv. prof. dr. sc. Rajko Fureš

Prijave za simpozij na email: tkukina@gmail.com

mob: +385 99 434 9878 – Tomica Kukina Žvigač, dr. med.

Pozdravna riječ / Welcome note

Hrvatsko društvo za ginekološku endoskopiju Hrvatskog liječničkog zbora, utemeljeno je 2000. godine. Od tada do danas organizirali smo brojne internacionalne kongrese s područja minimalno invazivne ginekološke kirurgije. Uz spomenutu diljem Republike Hrvatske te diljem jugoistočne Europe organizirano je u organizaciji društva niz predavanja, simpozija te tečajeva, na kojima su stasali brojni ginekološki endoskopičari s ovih prostora. Temeljem spomenutog dolazimo do iznimnog značaja edukacije u minimalno invazivnoj ginekološkoj kirurgiji. Pri tome sveobuhvatna edukacija mladih liječnika te kontinuirana obnova znanja onih koji prakticiraju minimalno invazivnu ginekološku kirurgiju, predstavlja preduvjet bez kojeg nema visokog nivoa same struke, ali i bez kojeg nema kontinuiranog razvoja te unapređivanja rada na planu minimalno invazivne ginekološke kirurgije. Uz brojne generacije ginekoloških endoskopičara koji su uspješno pobjedili i položili ispit iz minimalno invazivne ginekološke kirurgije, temeljem gotovo tri desetljeća kontinuirane edukacije diljem Republike Hrvatske te jugoistočne Europe, potaknut je razvoj minimalno invazivne ginekološke kirurgije te je danas spomenuti pristup duboko ukorijenjen u svakodnevnu kliničku praksu. Temeljem spomenutog, s ponosom napominjemo da se ove, 2023. godine, od 27.11.- 1.12. održava tradicionalni 24-ti Internacionalni poslijediplomski tečaj I. kategorije Minimalno invazivne ginekološke kirurgije „Kurt Semm“. Isto tako se održava i 23. simpozij Hrvatskog društva za ginekološku endoskopiju Hrvatskog liječničkog zbora: Kontraverze u minimalno invazivnoj ginekološkoj kirurgiji. Kontinuiranom i cjeloživotnom edukacijom na planu minimalno invazivne ginekološke kirurgije, s jedne strane educiramo mlade liječnike i liječnike, a s druge strane našim pacijenticama osiguravamo najkvalitetniji tretman primjenom minimalno invazivne ginekološke kirurgije. Raduje nas što je gotovo tri desetljeća iskoraka na planu minimalno invazivne ginekološke kirurgije, preduvjet za daljnji napredak i razvoj ginekološke endoskopije te što na taj način baštinitimo najsuvremenija dostignuća znanosti, u interesu naših pacijenata.

The Croatian Society for Gynecological Endoscopy of the Croatian Medical Association was founded in 2000. Since then, we have organized numerous international congresses in the field of minimally invasive gynecological surgery. In addition to the above, a number of lectures, symposiums and courses were organized throughout the Republic of Croatia and throughout Southeast Europe, at which numerous gynecological endoscopists from this area grew up. Based on the above, we come to the exceptional importance of education in minimally invasive gynecological surgery. Comprehensive education of young doctors and continuous renewal of knowledge of those who practice minimally invasive gynecological surgery is a prerequisite without which there is no high level of the profession, but also without which there is no continuous development and improvement of minimally invasive gynecological surgery. Along with numerous generations of gynecological endoscopists who successfully attended and passed the exam in minimally invasive gynecological surgery, based on almost three decades of continuous education throughout the Republic of Croatia and Southeast Europe, the development of minimally invasive gynecological surgery was encouraged. Based on the above, we are proud to note that this year, 2023, from 27 November to 1 December, the traditional 24rd International Postgraduate Course I category of Minimally Invasive Gynecological Surgery "Kurt Semm" will be held. The 23rd symposium of the Croatian Society for Gynecological Endoscopy of the Croatian Medical Association: Controversies in Minimally Invasive Gynecological Surgery is also being held. Through continuous and lifelong education in the field of minimally invasive gynecological surgery, on the one hand we educate young doctors and doctors, and on the other hand we provide our patients with the highest quality treatment using minimally invasive gynecological surgery. We are pleased that almost three decades of progress in minimally invasive gynecological surgery are a prerequisite for further progress and development of gynecological endoscopy and that in this way we inherit the latest advances in science, in the interest of our patients.

Predsjednik HDGE-a / President of the CSGE:

prof. dr. sc. Miroslav Kopjar

OPERACIJSKI PROGRAM / OPERATIONAL PROGRAM:

SVAKOG DANA TEČAJA, POČEVŠI OD 8.30H, BIT ĆE ORGANIZIRANA TELEMEDICINSKI PRIJENOSI POLETNIH I NAPREDNIH HISTEROSKOPSKIH, LAPAROSKOPSKIH I DRUGIH MINIMALNO INVAZIVNIH OPERACIJSKIH ZAHVATA IZ OPERACIJSKE DVORANE, KADA ĆE POLAZNICI TEČAJA AKTIVNO SUDJELOVATI U OPERACIJSKIM ZAHVATIMA.

EACH DAY OF THE COURSE, STARTING AT 8.30AM, WILL BE ORGANIZED BY TELEMEDICINE TRANSITIONS OF INFLUENTIAL AND ADVANCED HYSTEROSCOPIC, LAPAROSCOPIC AND OTHER MINIMAL INVASIVE OPERATIONS AND IN THE OPERATING ROOM OF ZABOK HOSPITAL, WHEN COURSE WILL BE ACTIVELY ACTIVE PARTICIPATE IN OPERATIONAL PROCEDURES.

RAD NA MODELIMA / Hands – on training:

Rad s endoskopskom opremom na histeroskopskom i laparoskopskom simulatoru, vježbe na najsuvremenijim endoskopskim aparatima i opremi te instrumentariju, vježbe dijagnostičke i operativne histeroskopije, vježbanje uvođenja igle u trbuh, šivanje lijevom i desnom rukom, intra i ekstra korporalni čvorovi.

Hands - on training:

Work with endoscopic equipment on hysteroscopic and laparoscopic simulator, exercises on state-of-the-art endoscopic apparatus and equipment and instruments, exercises of diagnostic and operative hysteroscopy, exercises of needle insertion in abdomen, left and right hand sutures, intra and extra corporeal nodes.

Demonstratori / TEACHING

DEMONSTRATORS:

Ivan Brlečić

Bruno Grabušić

Martin Gredičak

Mladen Krajcar

Marko Klarić

Tomica Kukina Žvigač

Magdalena Pezić

Zoran Pitner

Hrvojka Soljačić

Mihajlo Strelec

Ante Vuković

27. studeni 2023. PONEĐJELJAK / November 27, 2023. MONDAY:

Siva dvorana Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana, Zabok, Hrvatska

Gray hall of Zabok General Hospital and Hospital of Croatian Veterans, Zabok, Croatia

Moderatori / Moderators of the session:

prof. dr. sc. Miroslav Kopjar, prof. dr. sc. Krunoslav Kuna, doc. dr. sc. Neven Tučkar, prof. dr. sc. Siniša Šijanović, izv. prof. dr. sc. Rajko Fureš.

09.00 – 09.30

Prijava / Registration

09.30 – 10.00

Pozdravna riječ i otvaranje tečaja / Welcome and opening courseeesh

10.00 – 10.15

Miroslav Kopjar, Rajko Fureš, Tonči Visković, Nikša Knezović, Mladen Krajcar, Martin Gredičak, Bruno Grabušić: Mjesto i uloga minimalno invazivne ginekološke kirurgije danas / The place and role of minimally invasive gynecological surgery today

10.15 – 10.30

Siniša Šijanović, Željko Štajcar: Endoskopski instrumenti / Endoscopic instruments

10.30 – 10.45

Ingrid Marton: Ginekološka laparoskopija i siguran ulaz u trbušnu šupljinu / Gynecological laparoscopy and safe entry into the abdominal cavity

10.45 – 11.00

Krunoslav Kuna: Dijagnostička Laparoskopija / Diagnostic Laparoscopy

11.00 – 11.15

Siniša Šijanović: Laparoskopska adhezioлиза / Laparoscopic adhesiolysis

11.15 – 11.30

Pauza / Pause

11.30 – 11.45

Mihajlo Strelec: Šivanje i vezivanje čvorova u laparoskopiji / Surgical stich and knitting nodes in laparoscopy

11.45 – 12.00

Robert Selthofer, Hrvojka Soljačić: Endoskopska anatomija zdjelice / Endoscopic Anatomy of the Pelvis

12.00 – 12.15

Rajko Fureš: Elektrokirurški principi u minimalno invazivnoj ginekološkoj kirurgiji / Electrosurgical principles in minimally invasive gynecological surgery

12.15 – 12.30

Rudi Campo, Miroslav Kopjar: Suvremena edukacija na području minimalno invazivne ginekološke kirurgije / Modern education in the field of minimally invasive gynecological surgery

12.30 – 12.45

Dubravko Barišić: Zašto imamo problem u dijagnostici peritonealne i duboke zdjelčne endometrioze? / Why do we have a problem in diagnosing peritoneal and deep pelvic endometriosis?

12.45 – 13.00

Dubravko Barišić: Laparoskopska miomektomija-kako smanjiti rizik od Komplikacija? / Laparoscopic myomectomy - how to reduce the risk of complications?

13.00 – 13.30

Rasprava / Discussion

13.30 – 14.30

Pauza za ručak / Pause Lunch

15.00 – 18.00

Rad na modelima / Hands-on training with teaching demonstrators

28. studeni 2023. UTORAK / November 28, 2023. TUESDAY:

Siva dvorana Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana, Zabok, Hrvatska

Gray hall of Zabok General Hospital and Hospital of Croatian Veterans, Zabok, Croatia

Moderatori / Moderators of the session:

prof. dr. sc. Miroslav Kopjar, prof. dr. sc. Krunoslav Kuna, doc. dr. sc. Neven Tučkar, doc. dr. sc. Dražan Butorac, prof. dr. sc. Mario Čorić

09.00 – 09.15

Ivan Bolanča, Krunoslav Kuna: Minimalno invazivna ginekološka kirurgija u tretmanu neplodnosti / Minimally invasive gynecological surgery in the treatment of infertility

09.15 – 09.30

Vladimir Šparac: Uterine anomalije i njihov utjecaj na reproduktivnu sposobnost žene. Endoskopske metode u dijagnostici i terapiji / Uterine anomalies and their influence on a woman's reproductive ability. Endoscopic methods in diagnosis and therapy

09.30 – 09.45

Ivan Bolanča, Krunoslav Kuna. Benigne bolesti jajovoda - laparoskopski pristup / Benign diseases of the fallopian tubes - laparoscopic approach

09.45 – 10.00

Neven Tučkar: Liječenje ektopične trudnoće / Treatment of ectopic pregnancy

10.00 – 10.30

Rasprava / Discussion

10.30 – 11.00

Pauza / Pause

11.00 – 11.15

Ante Vuković: Benigne bolesti jajnika - laparoskopski pristup / Benign ovarian diseases - laparoscopic approach.

11.15 – 11.30

Ante Vuković, Krunoslav Kuna: Napredna adneksalna kirurgija / Advanced Adnexal Surgery

11.30 – 11.45

Nino Škvorc: Endoskopski pristup adneksalnim novotvorinama u trudnoći / Endoscopic approach to adnexal neoplasms in pregnancy

11.45 – 12.00

Mihajlo Strelec: Minimalno invazivni tretman uterinih mioma / Minimally invasive treatment of uterine fibroids

12.00 – 12.15

Mario Čorić: Endoskopija u tretmanu duboke zdjelčne endometrioze / Endoscopy in the treatment of deep pelvic endometriosis

12.15 – 12.30

Marko Mimica: Laparoskopija u dijagnostici i tretmanu dobroćudnih adneksalnih novotvorina / Laparoscopy in the diagnosis and treatment of benign adnexal neoplasms

12.30 – 12.45

Dražan Butorac: Minimalno invazivni pristup novotvorinama vrata maternice

12.45 – 13.00

Mario Mrgan: Primjena lasera u minimalno invazivnoj ginekološkoj kirurgiji / Laser application in minimally invasive gynecological surgery

13.00 – 13.30

Rasprava / Discussion

13.30 – 14.30

Pauza za ručak / Pause Lunch

15.00 – 18.00

Rad na modelima / Hands-on training with teaching demonstrators

29. studeni 2023. SRIJEDA / November 29, 2023. WEDNESDAY:

Siva dvorana Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana, Zabok, Hrvatska

Gray hall of Zabok General Hospital and Hospital of Croatian Veterans, Zabok, Croatia

Moderatori / Moderators of the session:

*prof. dr. sc. Slavko Orešković, prof. dr. sc. Držislav Kalafatić, prof. dr. sc. Miroslav Kopjar,
prof. dr. sc. Krunoslav Kuna, doc. dr. sc. Neven Tučkar, doc. dr. sc. Hrvojka Soljačić*

09.00 – 09.15

*Slavko Orešković: Suvremene spoznaje o tretmanu stresne urinarne inkontinencije /
Modern knowledge on the treatment of stress urinary incontinence*

09.15 – 09.30

*Držislav Kalafatić: Urinarna inkontinencija - minimalno invazivni tretman /
Urinary incontinence - minimally invasive treatment*

09.30 – 09.45

*Ivan Brlečić: Minimalno invazivni tretman defekata zdječnog dna / Minimally
invasive treatment of pelvic floor defects*

09.45 – 10.00

*Neven Tučkar: Minimalno invazivni pristup u dijagnostičkoj histeroskopiji /
Minimally invasive approach in diagnostic hysteroscopy*

10.00 – 10.15

*Hrvojka Soljačić: Histeroskopski tretman uterinih sinehija / Hysteroscopic treatment
of uterine synechiae*

10.15 – 10.30

Dragan Belci: Histeroskopska polipektomija / Hysteroscopic polypectomy

10.30 – 10.45

*Martin Gredičak, Mladen Krajcar, Bruno Grabušić, Rajko Fureš, Miroslav Kopjar:
Dijagnostička i operativna histeroskopija, indikacije i operacijske tehnike / Diagnostic
and operative hysteroscopy, indications and surgical techniques*

10.45 – 11.00

Mihajlo Srelec: Histeroskopska miomektomija / Hysteroscopic myomectomy

11.00 – 11.15

Zoran Pitner: Ablacija endometrija / Endometrial ablation

11.15 – 11.30

Branka Žegura Andrić: Suvremena histeroskopija / Modern hysteroscopy

11.30 – 11.45

Branka Žegura Andrić: Komplikacije u histeroskopiji / Complications in hysteroscopy

12.00 – 12.15

*Tomislav Župić: Zbinjavanja defekata dna zdjelice nakon prethodne histerektomije /
Treatment of pelvic floor defects after previous hysterectomy*

11.45 – 12.15

Rasprava / Discussion

13.30 – 14.30

Pauza za ručak / Pause Lunch

15.00 – 18.00

Rad na modelima / Hands-on training with teaching demonstrators

30. studeni 2023. ČETVRTAK / November 30, 2023. THURSDAY:

Siva dvorana Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana, Zabok, Hrvatska

Gray hall of Zabok General Hospital and Hospital of Croatian Veterans, Zabok, Croatia

Moderatori / Moderators of the session:

prof. dr. sc. Ante Čorušić, dr. sc. Dubravko Barišić, prim. dr. sc. Miroslav Kopjar, prof. dr. sc. Krunoslav Kuna, doc. dr. sc. Neven Tučkar, prof. dr. sc. Dražan Butorac, prof. dr. sc. Mario Čorić.

09.00 – 09.15

Ante Čorušić: Laparoskopski pristup u tretmanu raka jajnika / Laparoscopic approach in the treatment of ovarian cancer

09.15 – 09.30

Mario Čorić, Magdalena Karadža: Duboka zdjeljučna endometriozna: dileme! / Deep pelvic endometriosis: dilemmas!

09.30 – 09.45

Hrvojka Soljačić: Laparoskopski pristup u tretmanu raka endometrija / Laparoscopic pelvic and paraaortic lymphadenectomy

09.45 – 10.00

Dražan Butorac: Limfni čvor čuvar u ginekološkoj onkologiji / Lymph node guardian in gynecological oncology

10.00 – 10.15

Ante Vuković: Zdjeljučna laparoskopska limfadenektomija / Pelvic laparoscopic lymphadenectomy

10.15 – 10.30

Rajko Fureš, Miroslav Kopjar, Martin Gredičak, Mladen Krajcar, Žana Stanić, Sanja Malinac Malojičić: / Histoscopy in minimally invasive diagnosis of endometrial cancer

10.30 – 11.00

Diskusija / Discussion

11.00 – 11.15

Miroslav Kopjar, Rajko Fureš, Martin Gredičak: Laparoskopska histerektomija - Jučer, danas, sutra / Laparoscopic hysterectomy - Yesterday, today, tomorrow

11.15 – 11.30

Branko Dukić, Zdenko Matas: Minimalno invazivni pristup kod histerektomija (TLH, LAVRH, SCI, LAVH, Robotska histerektomija) / Minimally invasive approach in hysterectomy (TLH, LAVRH, SCI, LAVH, Robotic hysterectomy)

11.30 – 11.45

Ivan Brlečić: Uroginekološke komplikacije u uroginekologiji

11.45 – 12.00

Ivan Brlečić, Ana Bašić: Tehnike suspenzije zdjeljučnih organa - minimalno invazivni pristup / Pelvic suspension techniques - minimally invasive approach

12.00 – 12.15

Vesna Čosić: Minimalno invazivni pristup u dijagnostici prijeinvazivnih lezija vrata maternice / Minimally invasive approach in the diagnosis of pre-invasive cervical lesions

12.15 – 12.30

Ivana Erceg Ivkošić: Uloga kirurškog pristupa u poboljšanju ishoda postupaka potpomognute oplodnje / The role of the surgical approach in improving the outcome of assisted reproduction procedures

13.30 – 14.30

Pauza za ručak / Pause Lunch

15.00 – 18.00

Rad na modelima / Hands-on training with teaching demonstrators

1. prosinac 2023. PETAK / December 1, 2023 FRIDAY:

Siva dvorana Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana, Zabok, Hrvatska

Gray hall of Zabok General Hospital and Hospital of Croatian Veterans, Zabok, Croatia

Obilježavanje 40.-te obljetnice ginekološke operative Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana / Celebrating the 40th anniversary of the gynecological surgery of the Zabok General Hospital and the Croatian Veterans Hospital

XXIII. Simpozij Hrvatskog društva za ginekološku endoskopiju - Kontraverze u minimalno invazivnoj ginekološkoj kirurgiji. / XXIII. Symposium of the Croatian Society for Gynecological Endoscopy - Controversies in Minimally Invasive Gynecological Surgery.

Odjel ginekologije i porodništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Bračak 8, 49210 Zabok, Hrvatska, 16.09.2022. / Department of Gynecology and Obstetrics, Zabok General Hospital and Croatian Veterans Hospital, Bračak 8, 49210 Zabok, Croatia, 16.09.2022.

Moderatori / Moderators of the session:

prof. dr. sc. Miroslav Kopjar, prof. dr. sc. Adolf Lukanović, prof. dr. sc. Aleksandar Stefanović, prof. dr. sc. Borut Kobal

08.00 – 08.30

Registracija sudionika / Registration of participants

08.30 – 08.45

Pozdravne riječi i otvaranje simpozija / Welcome speeches and opening of the symposium

08.45 – 09.00

Rajko Fureš, Miroslav Kopjar: 40-ta obljetnica odjela ginekologije i porodništva Opće bolnice Zabok i bolnice hrvatskih veterana / Forty years of gynecological surgery at Zabok General Hospital and Croatian Veterans Hospital

09.20 – 09.40

Goran Dimitrov: Mikrokolpohisteroskopija: Jesmo li je zaboravili? / Microcolpohysteroscopy: Have we forgotten it?

09.40 – 10.00

Resad Paya Pašić: Dali je potrebna robotska kirurgija? / Is robotic surgery necessary?

10.00 – 10.20

Kristina Drusany Starič: Sadašnji trendovi i pogled u buduće perspektive rekonstruktivne kirurgije zdjeličnog dna / Current trends and a look into the future perspectives of pelvic floor reconstructive surgery

10.20 – 10.40

Borut Kobal: Minimalno invazivna kirurgija u ginekološkoj onkologiji danas: kao standardni zahvati i mogućnosti / Minimal invasive surgery in gynecologic oncology today: as standard procedures and potentials

10.40 – 11.10

Pauza / Coffee break

11.10 – 11.30

Jure Knez: Naprede endoskopske metode u ginekološkoj onkologiji / Advanced endoscopic methods in gynecological oncology

11.30 – 11.50

Marko Klarić: Laparoskopski pristup u tretmanu raka vrata maternice / Laparoscopic approach in the treatment of cervical cancer

11.50 – 12.10

Krunoslav Kuna: Napredna adneksalna minimalno invazivna ginekološka kirurgija / Advanced adnexal minimally invasive gynecological surgery

12.10 – 12.30

Neven Tučkar: Minimalno invazivna ginekološka kirurgija u dijagnostici, liječenju i praćenju tumora jajnika / Minimally invasive gynecological surgery in the diagnosis, treatment and monitoring of ovarian tumors

12.30 – 12.50

Liljana Družinec Hršak, Marijan Jedvaj: Minimalno invazivna ginekološka kirurgija --anesteziološki aspekti / Minimally invasive gynecological surgery - anesthesiological aspects

12.50 – 13.10

Aleksandar Stefanović, Zoran Vilendečić: Minimalno invazivna kirurgija kod ranih stadija raka vrata maternice - aktualne spoznaje / Minimally invasive surgery for early stages of cervical cancer - current updates

13.10 – 13.30

Katarija Stefanović, Igor Pilić: Uloga histeroskopije u dijagnostici i liječenju ranih stadija karcinoma endometrija / The role of hysteroscopy in diagnostic and treatment of early stages of endometrial cancer

13.30 – 14.00

Rasprava / Discussion

10.00 - 11.00 PISMENI I USMENI ISPIT - PROVJERA ZNANJA

- za sve polaznike tečajeva koji su ispunili uvijek pristupanje, održat će se prema uputama dobivenim na mjestu održavanja simpozije. Prijave molimo na mkopjar9@gmail.com;

WRITTEN AND ORAL EXAM - KNOWLEDGE TEST

for all course participants who have met the admission requirement, will be held according to the instructions given at the symposium. Applications please mkopjar9@gmail.com;

Popis predavača:

1. Branka Žegura Andrić, prof. dr. sc. Univerziteti klinički center, Maribor, Slovenija.
2. Dubravko Barišić dr. sc., dr. med., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
3. Dragan Belci, doc., dr. sc. Služba za ginekologiju i opstetriciju, Opća Bolnica Pula, Republika Hrvatska.
4. Ivan Bolanča, prim. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
5. Ivan Brlečić, dr. med., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
6. Dražan Butorac, doc. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
7. Rudi Campo, prof. dr. sc., European Society for Gynaecological Endoscopy (ESGE).
8. Vesna Čosić, izu. prof. dr. sc., Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poliklinika Čosić, Slavonski Brod, Republika Hrvatska.
9. Ante Čorušić, prof. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
10. Mario Čorić, prof. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
11. prof. dr. sc. Goran Dimitrov, President of Macedonian Society for Cervical Pathology and the Macedonian Medical Association. University Clinic of Obstetrics and Gynecology - Skopje, North Macedonia
12. doc.dr. Kristina Drušany Starić, dr.med., Univerziteti klinički centar Ljubljana, Slovenija
13. Branko Dukić, dr. sc., Služba za ginekologiju i porođništvo, Opća bolnica Zadar, Republika Hrvatska.
14. Rajko Fureš, doc. dr. sc., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
15. Vesna Elvedić Gašparović, prof. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
16. Ivana Erceg Ivković, doc. dr. sc., Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Specijalna bolnica Sveta Katarina, Zagreb, Republika Hrvatska.
17. Martin Gredičak, dr. med., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
18. Herman Haller, prof. dr. sc., Specijalna bolnica Medico, Rijeka, Republika Hrvatska.
19. Ljiljana Družinec Hrsak, dr. med., Odjel za anesteziologiju i reanimatologiju, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
20. Marijan Jedvaj, dr. med., Odjel za anesteziologiju i reanimatologiju, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
21. Držislav Kalafatić, prof. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
22. Magdalena Karadža, dr. med., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
23. Marko Klarić, doc. dr. sc., Klinika za ginekologiju i opstetriciju KBC Rijeka, Republika Hrvatska.
24. Jure Knez, prof. dr. sc. Univerziteti klinički center, Maribor, Slovenija.
25. Borut Kobal, prof. dr. sc., Univerziteti klinički centar Ljubljana, Slovenija.
26. Miroslav Kopjar, prof. dr. sc., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
27. Krunoslav Kuna, prof. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
28. Adolf Lukanović, prof. dr. sc., Univerziteti klinički centar Ljubljana, Slovenija.
29. Igor Maričić, dr. med., Poliklinika IVF, Zagreb, Republika Hrvatska.
30. Ingrid Marton, prof. dr. sc., Klinika za ginekologiju i porođništvo KB Sveti duh, Zagreb, Republika Hrvatska.
31. Zdenko Matas, prim. dr. sc., Služba za ginekologiju i porođništvo, Opća bolnica Zadar, Republika Hrvatska.
32. Marko Mimica, prof. dr. sc., Klinika za ginekologiju i porođništvo KBca Split, Republika Hrvatska.
33. Mario Mrgan, dr. med., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Karlovac, Republika Hrvatska.
34. Slavko Orešković, prof. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
35. Reshad Puya Pašić, prof. dr. sc., University of Louisville Department of Obstetrics, Gynecology and Women's Health, Louisville, USA.
36. Igor Pilić, doc. dr. sc. Klinika za ginekologiju i akušerstvo Univerziteti kliničkog centra Srbije (KGA UKCS), Beograd, Republika Srbija.
37. Zoran Pinter, dr. sc., Služba za ginekologiju i porođništvo, Opća bolnica Varaždin, Republika Hrvatska.
38. Robert Selbofer, prof. dr. sc. Klinika za ginekologiju i porođništvo, KBC Osijek, Republika Hrvatska.
39. Hrvojka Soljačić, doc. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
40. Aleksandar Stefanović, prof. dr. sc. Klinika za ginekologiju i akušerstvo Univerziteti kliničkog centra Srbije (KGA UKCS), Beograd, Republika Srbija.
41. Katarina Stefanović, prof. dr. sc. Klinika za ginekologiju i akušerstvo Univerziteti kliničkog centra Srbije (KGA UKCS), Beograd, Republika Srbija.
42. Žana Stanić, prim. dr., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
43. Mihajlo Strelec, dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.
44. Sinisa Šijanović, prof. dr. sc. Klinika za ginekologiju i porođništvo, KBC Osijek, Republika Hrvatska.
45. Jadranka Sanjig, prim. mr. sc., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
46. Vladimir Šparac, dr. sc., Poliklinika Šparac, Split, Republika Hrvatska.
47. Nino Škvorc, prim. dr. sc., odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Čakovec, Republika Hrvatska.
48. Željko Štajcer, prim. dr. sc., Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Karlovac, Republika Hrvatska.
49. Neven Tuckar, doc. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
50. Zoran Vilendečić, ass. dr., Klinika za ginekologiju i akušerstvo Univerziteti kliničkog centra Srbije (KGA UKCS), Beograd, Republika Srbija.
51. Ante Vuković, prim. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porođništvo KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb, Republika Hrvatska.
52. Josipa Vdović, dipl. prim. dr. sc., mag. sestrištva, Odjel ginekologije i porođništva, Opća bolnica Zabok i bolnica hrvatskih veterana, Republika Hrvatska.
53. Tomislav Župić, doc. dr. sc., Klinika za ženske bolesti i porode, KBC Rebro Zagreb, Republika Hrvatska.

Opća bolnica Zabok

LAPAROSKOPSKI ASISTIRANA VAGINALNA HISTEREKTOMIJA LAPAROSCOPICALLY ASSISTED VAGINAL HYSTERECTOMY

Miroslav Kopjar, Nikša Knezović, Cvjetko Lež

Prikaz bolesnice

Case report

KLJUČNE RIJEČI: laparoskopija, vaginalna histerektomija

Key words: laparoscopy, vaginal hysterectomy

Sažetak. – U 41-godišnje žene postavljena je indikacija za histerektomiju zbog promjena na vratu maternice te klinički postavljene dijagnoze adenomioze a možda i zdjeljene endometrioze. Zbog slabo gibljivog uterusa i sumnje na opsežne priraslice u maloj zdjeljici odustalo se od odstranjenja uterusa vaginalnim putem i operacija započela laparoskopijom. Tim putem se moglo sloboditi uterus od adneksa i ligamenata i u završnoj fazi odstraniti ga kroz vaginu.

Summary. – In a 41-old patient, hysterectomy was indicated for changes on the cervix uteri and adenomyosis and probably pelvic endometriosis was diagnosed clinically. Because of the poorly flexible uterus and suspicion of extensive perituterine adhesion, the vaginal resection of the uterus was abandoned and the operation was performed laparoscopically. In this way it was possible to free the uterus from adnexa and ligaments, and resect it per vaginam.

Usavršavanjem laparoskopske opreme znatno su se proširile indikacije za laparoskopske operacije (1–3). Između ostalog, tim se načinom izvode i histerektomije (4–8). Takvu jednu operaciju smo nedavno obavili te prikazujemo bolesnicu, jer u našoj literaturi o tom dosad nema izvještaja, a metoda se i u našoj zemlji počela uvadati tek u većim centrima.

OPIS OPERACIJE

Oprema. Laparoskopski stup (Imaging Trolley T-1900, Olympus) s video kamerom i prijenosom slike na TV ekran (OTV-SX-OES Video Sistem Sony); elektronski reguliran insuflator za CO₂; izvor hladnog svjetla; aparat za irigaciju i aspiraciju (Endo rinse, Olympus) te kauter (HF 300, Olympus) koji se sastoji od tri polja: za rezanje (maksimalne snage 300 W, koristili smo 150 W), za monopolarnu koagulaciju (maksimalne snage 120 kW, koristili smo 6070 W) i za bipolarnu koagulaciju (maksimalne snage 99 kW, koristili smo 4050 W).

PRIKAZ BOLESNICE

H. A., 41. godina, dvaput rodila, posljednji put prije 17 godina. Par godina nakon poroda otkrivena joj je eritroplakija, ali se nije redovito kontrolirala, niti se liječila. U više navrata imala je pojačani iscjedak uz bolove u donjem abdomenu i rečeno joj je da ima upalu vrata maternice. Dobivala je povremeno neke vaginalne tablete, a u više navrata i antibiotike, ali nije redovito dolazila na zakazane kontrole. Pred dvije godine, kako se vidi iz njene dokumentacije, citološki nalaz cervikovaginalnog obriska bio je po staroj nomenklaturi III A i poslije u par navrata III B. Kolposkopski pred dolazak u bolnicu nađen je mozaik i atipična vaskularizacija i s dva mjesta je uzet komadić tkiva za biopsiju. Histološki nalaz bio je CIN III. Osim toga, posljednjih pet, šest godina ima bolne i obilnije menstruacije, što se sve više pogoršava. Zadnju godinu ima često bolove pri stolici, što je također sve učestalije i izrazitije.

Preko limbusa pupka ude se Veresovom iglom u trbušnu šupljinu te insuflira 4,5 L CO₂. Potom se ude trokarom promjera 11 mm i postavi video kamera. Suprapubično u medijalnoj liniji ude se u trbuh širim (11 mm) radnim trokarom, a lateralno od epigastričnih arterija uvedu se dva manja radna trokara promjera 7 mm.

Nade se povećani uterus poput srednje šake, čiji su prednja ploha i fundus potpuno slobodni. Oko obiju tuba i ovarija pretežno su rahle priraslice, lijeva tuba je skvrčena i u opsežnijim priraslicama i s uterusom i s omentumom.

Najprije se koagulacijom riješe rahle priraslice obostrano, a potom se naizmjenice koagulacijom i monopolarnim oštrim škarama od priraslica oslobode lijeva tuba i ovarij. Ovariji su uredna izgleda. Crijeva i omentum se odgurnu u gornji abdomen. Pomicanjem uterusa prema srijeda vidi se da je njegova stražnja stijenka najvećim dijelom sraštena za rektum, što se također bez teškoće oslobodi naizmjenice koagulacijom i oštrim škarama. Lijevi lig. rotundum hvata se bipolarnim forcepsom, koagulira i presječe »hook« škarama. Reže se prednji list lig. latuma monopolarnim škarama i oslobodi dio plike vezikouterinae. Isto se učini i na drugoj strani.

Nalaz pri prijemu: vanjsko spolovilo rotkinje, vagina srednje prostrana, glatka, porcija zdjepasta, umjereno lacerirana, s većom eritroplakijom promjera preko 3 cm, dosta visoko položena, pri naponu trbuha i kašnjanju se gotovo i ne spušta prema introitusu. Uterus u retroverziji – fleksiji, velik poput srednje šake, tvrd, fiksiran. Pri pomicanju uterusa tuži se na pojačane bolove. U predjelu adneksa nema uočljivih oteklini, ali je izražena bolnost pri palpaciji. Rektalno lijevi parametriji skvrčeni. S obzirom na palpacijski nalaz i anamnezu klinički se postavlja dijagnoza adenomioze, a možda i zdjeljene endometrioze. Te promjene uz navedene promjene na vratu maternice indicirale su operaciju: histerektomiju. U prvi mah se pomišljalo učiniti vaginalnu histerektomiju, od čega se odustalo zbog toga što je uterus bio slabo gibljiv, pa smo pomišljali da postoje opsežnije perituterine adhezije što bi jako otežalo odstranjenje uterusa vaginalnim putem. Stoga smo odlučili započeti operaciju laparoskopijom.

Nategne se plika i monopolarnim škarama odvajaju se koagulacijom i rezanjem cervikovezikalne sveze. Bipolarnim forcepsom koaguliraju se obostrano istmični dio tuba i mezosalpinks te se opet »hook« škarama uz monopolarnu struju odvoje precezani dijelovi od uterusa. Potom se obostrano hvatalicom povuče ovarij, zategne lig. ovarii proprium, hvata, koagulira i reže na isti način. Bipolarnim forcepsom obostrano se pride sada već oslobođenom snopu uterinih krvnih žila koje se nakon vizualizacije uretera hvataju i izdašno koaguliraju. Ispere se Douglasov prostor i pride vaginalnom dijelu operacije. Nakon što se cirkularno obreže

porcija otvori se prednja i stražnja ekskavacija. Obostrano se hvataju, režu i podvezu ostaci lateralnih parametrija i odstrani se uterus. Cirkularnim šavom zatvori se peritonej, rodnica pojedinačnim šavima. Tamponira se. Laparoskopski se pregleda operativno područje, hemostaza egzaktna. Izvuku se troakari i pregledaju se ubodna mjesta. Izvuce se video kamera. Veća ubodna mjesta na trbušnoj stijenci zatvore se s po dva šava, manja jednim.

Histopatološka dijagnoza: 9593/94. (Dysplasia epithelialis gradus gravis CIN III. Hyperplasia glandularis simplex endometrii. Leiomyoma uteri. Adenomyosis).

Opis preparata: U ekto cerviksu na više mjesta brojni koilociti. Endocervikalni epitel u području prijelazne zone dijelom metaplazirao u višeslojni pločasti epitel s poremećenom stratifikacijom u čitavoj debljini. Bazalna membrana očuvana. Stijenka cerviksa parcijalno fibrozirana. Endometrij mjestimice hiperplastičan. U uterusu dvor građen od isprepletenih tračaka glatkih mišićnih vlakana i vezivne strome. U miometriju više žarišta žlijezda tipa endometrijskih (Dr. Lež).

Postoperativni tok uredan, afebrilan. Bolesnica je sedam dana nakon operacije otpuštena kući.

RASPRAVA I ZAKLJUČAK

U prikazane smo se bolesnice odlučili na laparoskopski asistiranu vaginalnu histerektomiju (LAVH), jer se nije moglo sa sigurnošću predvidjeti hoće li se uterus moći bez opasnosti odstraniti vaginalnim putem. Pretpostavljali smo da se radi o preboljelom adneksitisu s opsežnim priraslicama, možda i o istodobnoj zdjeljenoj endometriozii. Dolazila je u obzir i laparotomijska histerektomija, ali nalaz je bio takav da je bilo moguće osloboditi uterus od adneksa i ligamenata nakon rješavanja priraslica, te u završnoj fazi operaciju dovršiti vaginalnim putem.

U literaturi se ističe da je LAVH metoda izbora kad je indicirana histerektomija koju je često teško obaviti isključivo vaginalno (5). Neki primjenjuju takav postupak u žena s bolovima u maloj zdjelici, menoragijom, uterusom većim od 12 cm, uz isključen karcinom (8). U naputku za takvu operaciju navodi se prvenstveno uska vagina nulipare, imobilni uterus kod mioma, adenomioze, endometrioze, preboljele upale te stanja koja poslije prijašnjih operacija (8).

Katkad se, na temelju laparoskopskog nalaza mora odustati od vaginalnog dijela operacije, pa se operacija u cijelosti

Članak primljen: 27. 12. 1994

obavi laparotomijom. Tako Mago i sur. izvješćuju da je od 44 pokušaja da se veći dio histerektomije obavi laparoskopski, deset puta to trebalo obaviti laparotomijom (4). Razlozi za to su bili: šest puta otežana hemostaza, dvaput nemogućnost rješavanja priraslica, po jednom ozljeda mjehura i nemogućnost prikaza uretera.

Ne mogu se zanemariti komplikacije nakon LAVH. Giannone i sur. u velikoj seriji od 135 operacija spominju 28,9% komplikacija (7). Međutim, radilo se svega triput o lezijama krvnih žila i dvaput uretera. Ostalo su bile »upale«, ali taj se pojam široko tumači od subfebrilnih temperatura, do gnojnih upala. Ima preporuka da se prije laparoskopskih zahvata ultrazvukom i eventualno kompjutoriziranom tomografijom lociraju ureteri, te da se pred operacijom uvede intrauter- alna sonda (6).

Prednost LAVH je u tome što se izbjegava laparotomija. To skraćuje postoperativni boravak u bolnici na 2–5 dana i oporavak (5).

Zaključak: LAVH je korisna novost u ginekološkom operativnom liječenju, ali uz strogo pridržavanje indikacija i kontraindikacija.

LITERATURA

1. Skenderović S, Kurjak A, Stilić K, Goldenberg M, Benić S, Kupečić S. Endoskopski kirurški zahvati u ginekologiji. *Gynaecol Perinatol* 1994;3:108–11.
2. Semm K. Hysterektomie per laparotomiam oder per pelviskopiam – ein neuer Weg ohne Kolpotomie durch CASH. *Geburtsh Frauenheilk* 1991;51:996–1003.
3. Gill F, Wierrani F, Grünberger W. Die pelviskopische Hysterektomie – eine prospektive Vergleichstudie über 44 Fälle. *Geburtsh Frauenheilk* 1992;52:681–3.
4. Mago G, Watzel A, Chupron C, Canis M, Pouly JL, Pingeon JM. Hysterektomie per-coelioscopique: résultats d'une serie de 44 cas. *Gynecol Obstet Biol Reprod* 1992;21:43–44.
5. Maher PJ, Wood EC, Hill DJ, Letagis NA. Laparoscopically assisted hysterectomy. *Med J Aust* 1992;156:316–8.
6. Wilke G, Rath G, Kulnekampf D, Kuhn W. Die laparoskopisch assistierte vaginale Hysterektomie (LAVH) mit dem Endo GTM 30. *Geburtsh Frauenheilk* 1992;52:693–7.
7. Giannone R, Panizzardi G, Bernovio R, Poli M. L'intervento laparostereotomico totale e sue complicazioni. *Minerva Ginecol* 1993;45:165–9.
8. Kuhn W, Rath W. Laparoskopische Hysterektomie. *Gynäkologe* 1993;26:366–71.

Adresa autora: Prim. mr. sc. Miroslav Kopjar, Opća bolnica, 49000 Zabok, Hrvatska

VIJESTI NEWS

PRVI HRVATSKI ENDOKRINOLOŠKI KONGRES održat će se u Trakošanu 1.–4. VI. 1995. godine u organizaciji Hrvatskog endokrinološkog društva.

Teme: 1. Šećerna bolest, – 2. Metaboličke bolesti kostiju, – 3. Hipotalamo-hipofizna osovina, – 4. Molekulska endokrinologija, – 5. Bolesti nadbubrežne žlijezde, – 6. Bolesti štitnjače, – 7. Neplodnost, – 8. Slobodne teme.

Rok za slanje sažetaka: 31. siječnja 1995.

Predsjednik organizacijskog odbora je doc. dr. sc. Izet Aganović, Klinika za unutarnje bolesti KBC Rebro, Kišpatjeva 12, 41000 Zagreb, Hrvatska, Tel./Fax: (01) 233-180.

Prijave i obavijesti: Doc. Aganović, adresa ista.

